

RONDETAFELGESPREK INZAKE DE CULTUURFONDSEN

Woensdag 9 november 2016 - Inbreng filmproducent San Fu Maltha.

De afgelopen 10 jaar heeft een opmerkelijk ontwikkeling plaatsgevonden bij Het Nederlands Filmfonds: er zijn twee omvangrijke subsidieregelingen toegevoegd aan dit cultuurfonds, die niet zozeer een artistiek doel hebben, maar meer een commercieel, economisch oogmerk. Het gaat jaarlijks om extra tientallen miljoenen, die “automatisch” moeten worden toegekend aan filmprojecten: de zogenaamde suppletieregeling en de Film Production Incentive (de stimuleringsregeling).

Inmiddels is het Filmfonds waarschijnlijk uitgegroeid tot het grootste fonds in de cultuursector met een centrale machtspositie en daarbij horende verantwoordelijkheid. Mijn belangrijke zorg is dat het tweeledige karakter van het fonds – artistiek en economisch - tot problemen leidt en dat vooral de meer economische regelingen steeds complexer dreigen te worden en hun doel voorbij schieten. Daarbij is het fonds te weinig flexibel en in samenstelling niet representatief voor onze samenleving. De dialoog met het veld over verbeteringen staat enorm onder druk door de centrale positie die het fonds inneemt. Er is te weinig ruimte voor kritiek of een constructieve dialoog over verbeteringen.

Het is belangrijk om het hier over te hebben, want het marktaandeel van de Nederlandse film is de afgelopen periode structureel fors gedaald van boven de 22% naar onder de 10%. Is het Nederlands Filmfonds hier mede verantwoordelijk voor? Ja, net zoals de landelijke overheid verantwoordelijk is voor de uitstoot van de CO2 in Nederland, terwijl ze die zelf niet uitstoot. Het Nederlandse Filmfonds bepaalt inmiddels immers alle randvoorwaarden voor het produceren van film.

Samengevat, zou ik het daarom willen hebben over de volgende 3 punten:

- 1. De suppletiefonds regeling is onnodig complex geworden en belemmert continuïteit in de bedrijfsvoering van producenten. Het heeft nadelige effecten op het marktaandeel van de Nederlandse film. Recente wijzigingen in fondsmaatregelen zouden moeten worden teruggedraaid.*
- 2. De stimuleringsmaatregel wordt ineffectief uitgevoerd in vergelijking met omringende landen. Mijn voorstel is de uitvoering elders onder te brengen.*
- 3. De omvang, samenstelling en werkwijze van het fonds zijn om uiteenlopende redenen problematisch; de kern is dat er een te grote machtsconcentratie is ontstaan, die een constructieve dialoog met het veld belemmert. Vanzelfsprekend is mijn betoog dat hier verbetering in moet komen.*

1. De suppletiefonds regeling

Het geld van de suppletieregeling is ooit toegevoegd aan de begroting van het Filmfonds om het maken van publieksfilms te stimuleren. Oorspronkelijk zou er een ‘Chinese muur’ worden gebouwd tussen het artistiek-inhoudelijke deel van het fonds met commissies en een automatische, meer economische deel waar deze suppletieregeling zou worden beheerd.

Aanvankelijk was de suppletie regeling ook zeer succesvol. De resultaten van de Nederlandse film steeg mede dankzij deze succesvolle regeling tot een marktaandeel van 22%. Afgelopen jaren is echter niet alleen het budget gehalveerd (en dreigen we volgend jaar weer de helft kwijt te raken), maar zijn er door het fonds nieuwe regels en beperkingen ingevoerd die het doel van de regeling voorbij schieten.

In tegenstelling tot de eerste 5 jaar, heeft de producent nu alleen kans op dit geld wanneer hij het voorafgaande jaar een film heeft uitgebracht, die meer dan 150.000 bezoekers heeft getrokken. Dat is veel te kort door de bocht en strookt niet met het economische doel van de regeling.

De Universiteit van Twente heeft bijvoorbeeld onderzocht dat trackrecords van producenten de beste voorspelling geeft voor succes. Maar er zijn natuurlijk geen garanties. Bovendien benadrukt de universiteit dat de gehele carrière van de producenten moet worden meegenomen, niet alleen het resultaat van het afgelopen jaar.

In realiteit realiseert een gemiddelde producent maximaal 1 omvangrijke film per jaar. Als de resultaten tegenvallen, heeft dat nu dus verstrekken gevolgen voor de bedrijfsvoering van de producten. Daar komt bij dat de ontwikkelingsfase van een film minimaal tussen de 1 en 2 jaar duurt en de financieringsfase nog een keer minimaal 1 à 2 jaar. De suppletieregeling bepaalt echter dat de subsidie binnen 1 jaar moest worden uitgegeven. Producenten worden zo min of meer gedwongen makkelijk te produceren en makkelijk te financieren films te maken, die ogenschijnlijk weinig risico met zich meebrengen. Bovendien komt de ontwikkeling van projecten onder druk te staan door de uitgave-druk van het fonds.

Mijn inziens beïnvloeden de aanpassingen in de regeling, die het fonds doorvoert en de halvering van het budget nadelig het marktaandeel van de Nederlandse film. Het werkt de beoogde economische effecten tegen. Ik zou daarom willen voorstellen dat het budget van de suppletiefonds weer teruggebracht wordt tot het oorspronkelijk niveau. Daarnaast zou elke producent in aanmerking moeten komen die de afgelopen 10 jaar een film heeft gemaakt die tenminste 150.000 bezoekers heeft bereikt. Er zou daarbij een bestedingstermijn van drie jaar moeten gelden.

2. De Production incentive regeling (stimuleringsregeling)

Als producent ben ik zeer blij dat deze stimuleringsmaatregel bestaat. Daar hebben we dan ook lange tijd voor gelobbyd. Waar wij echter niet voor hebben gelobbyd, is de uitwerking die het fonds daaraan geeft. De inzet was om een gelijk speelveld met omringende landen te creëren. De huidige implementatie werkt dit deels tegen en roept veel vragen op in het veld:

1. Waarom worden de films onder de 1 miljoen niet toegelaten? In andere landen is dit niet zo en dit segment films heeft juist enorme potentie, ook op het gebied talentontwikkeling.
2. Waarom worden bestedingen uitgesloten, die op grond van andere subsidie maatregelen (regulier en suppletie) van het Filmfonds verplicht zijn? In bijvoorbeeld België is dit niet het geval. Daar wordt de stimuleringsmaatregel ook geregeld door een organisatie die buiten het Vlaamse filmfonds staat. De Chinese muur die ons fonds ook hier zou optrekken, lijkt bestuurlijk nog niet zo stevig gebouwd.
3. Waarom is de overhead van een producent uitgesloten van kwalificerende bestedingen? Bijna elke rekening die ons wordt toegestuurd, telt wel mee; hier zit ook overhead in, maar die is verwerkt in de kostprijs. Het Filmfonds heeft zelf een fictief soort overhead gecreëerd, die daarnaast ook nog een keer gemaximaliseerd is bij de producent.

4. Waarom is de regeling op 30% gezet, terwijl deze ook op 35% gezet had kunnen worden?. In België levert de regeling 47% op.
5. Waarom is het niet mogelijk om via een eenvoudige administratieve handeling een aanvraag te verhogen, zonder de eerdere aanvraag teniet te doen? Wanneer je nu als producent meer geld kan besteden in Nederland dan aanvankelijk begroot, wordt je gedwongen dit in België te besteden, omdat het daar wel mag en het bovendien meer rendement oplevert. Waarom is de regeling zo ingericht dat bij de puntentelling buitenlandse producenten worden bevoordeeld ten opzichte van Nederlandse producenten?
6. Waarom heeft het Filmfonds ingevoerd dat het geld van de stimuleringsmaatregel 'recoupable' is? Dat wil zeggen dat het terugbetaald dient te worden aan het fonds, indien er genoeg opbrengsten zijn. Deze regeling geldt bijv. niet in België en doet de beoogde bedrijfsmatige voordelen van de regeling voor producenten teniet.

Vanzelfsprekend ben ik als producent blij met de mogelijkheden die deze regeling biedt om de sector te versterken. Maar ik zou willen voorstellen de uitvoering op alle bovengenoemde punten aan te passen, zodat hij effectiever wordt. Nu belemmert de uitvoering die het fonds er aan geeft dat de regeling ten volle wordt benut.

3. De werkwijze, samenstelling en omvang van het Nederlands Filmfonds.

Het Nederlandse Filmfonds is naast de stijging in budget de afgelopen jaren ook explosief gegroeid in omvang. Inmiddels werken er 60 personen. Dat heeft helaas niet geleid tot een snellere, flexibele organisatie; regelgeving en controle nemen steeds meer toe. Bovendien is de samenstelling van het team opvallend eenzijdig; vrijwel alle medewerkers zijn blank – autochtoon. Dat is opmerkelijk in deze tijd en het roept ook de vraag op in hoeverre dit zijn weerslag heeft op de keuze van projecten en de mate waarin de huidige maatschappij in projecten wordt weerspiegeld.

Diversiteit is echt een probleem bij dit fond. De intentie is nu om pluriforme adviseurs aan te trekken. Maar dat doet natuurlijk niets af aan het feit dat de interne organisatie wit is; daar dreigt net als aan zwarte piet niet snel iets aan te veranderen.

Qua werkwijze is het probleem binnen het Filmfonds dat zij weinig zelfkritiek en zelf opgelegde, verifieerbare doelen in haar systeem inbouwt. De accreditatiecommissie waarschuwt daar ook voor. Er is een zorgwekkende situatie ontstaan: concentratie van zowel culturele als economische regelingen, een bestuursstructuur met een Raad van Toezicht op afstand en een beroepsprocedure waar de bestuurder van het Nederlands Filmfonds zich niets van hoeft aan te trekken. Er is de afgelopen jaren een steeds grote machtsconcentratie bij een partij in de sector en er bestaat nauwelijks nog de noodzaak om op kritiek van de buitenwereld te reageren.

RONDETAFELGESPREK INZAKE DE CULTUURFONDSEN

Woensdag 9 november 2016 - Inbreng filmproducent San Fu Maltha.

Het Filmfonds is de afgelopen tijd ook steeds meer op de plaats van de producent gaan zitten. Door de werkdruk zijn er procedures ingevoerd waardoor er alleen op bepaalde tijden kan worden aangevraagd; goedkeuring duurt minimaal 2 maanden. Onder andere hierdoor worden films op hetzelfde moment gemaakt en dus ook op hetzelfde moment uitgebracht. Dit is niet efficiënt. In tegenstelling tot in België, waar sprake is van een scheiding tussen het Filmfonds en de stimuleringsmaatregel, zijn de Belgische producenten die de spil van de industrie vormen sterker, succesvoller en groter geworden. In Nederland zijn echter de producenten steeds afhankelijker van het steeds machtigere Filmfonds, waarbij het goed volgen van de regels beter wordt gewaardeerd dan het tonen van ondernemerschap. Ik zou daarom graag willen voorstellen om de stimuleringsregeling weg te halen bij het Filmfonds en een evaluatie te doen naar de effecten van de regelgeving van het Filmfonds op de productiviteit en het ondernemerschap in de filmsector.